

CUMHURBAŞKANI KARARI

Karar Sayısı: 4474

Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığınca hazırlanan ekli “Orta Vadeli Program (2022-2024)”ın onaylanmasına, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 16 ncı maddesi gereğince karar verilmiştir.

5 Eylül 2021

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

ORTA VADELİ PROGRAM
(2022-2024)

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

I. DÜNYA VE TÜRKİYE EKONOMİSİNDE GELİŞMELER

A. DÜNYA EKONOMİSİ

B. TÜRKİYE EKONOMİSİ

1. Büyüme
2. İstihdam
3. Fiyat İstikrarı
4. Ödemeler Dengesi
5. Finansal İstikrar
6. Kamu Maliyesi

II. TEMEL AMAÇLAR

III. MAKROEKONOMİK HEDEFLER VE POLİTİKALAR

1. Büyüme
2. Yeşil Dönüşüm
3. İstihdam
4. Fiyat İstikrarı
5. Ödemeler Dengesi
6. Finansal İstikrar
7. Kamu Maliyesi
8. Merkezi Yönetim Bütçesi Ödenek Teklif Tavanları ve Bütçe Sürecine İlişkin Hususlar

Ek 1: Makroekonomi ve Kamu Maliyesine İlişkin Temel Göstergeler ve Hedefler

Ek 2: Ödenek Teklif Tavanları

ORTA VADELİ PROGRAM

(2022-2024)

GİRİŞ

Merkezi yönetim bütçesinin hazırlanma sürecini başlatan Orta Vadeli Program¹ (OVP), makro politikaları, ilkeleri, hedef ve gösterge niteliğindeki temel ekonomik büyüklükleri, gelecek üç yıla ilişkin toplam gelir ve gider tahminlerini, bütçe dengesi ve borçlanma durumu ile kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını içeren temel politika dokümanıdır.

Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığınca her sene, üç yıllık bir perspektifle hazırlanan ve Cumhurbaşkanlığı Kararıyla resmileşen OVP, merkezi yönetim bütçesi ve Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programında detaylandırılan bir politika çerçevesi çizmektedir.

OVP’de, son dönemde ülkemizde ve dünyada yaşanan gelişmelere ilişkin değerlendirmelere yer verilmekte, bu çerçevede yapılan analizlerle belirlenen makroekonomik hedefler ile ekonomik ve sosyal alanlarda izlenecek politikalar kamuoyuyla paylaşılmaktadır. Bu yönüyle OVP, özel kesim için öngörülebilirliği artıran bir yol haritası niteliği taşımaktadır.

Program dönemi süresince, kamu kurumlarının bütçelerinin hazırlanmasında, yasal ve idari düzenlemelerin gerçekleştirilmesinde, karar alma ve uygulama süreçlerinde OVP’de yer verilen amaç ve önceliklerle tam uyum sağlanması esastır.

Programın ilk yılında uygulanacak politikalara ve bu politikaları hayata geçirecek somut tedbirlere 2022 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programında yer verilecektir.

I. DÜNYA VE TÜRKİYE EKONOMİSİNDE GELİŞMELER

A. DÜNYA EKONOMİSİ

2019 yılının sonlarında ortaya çıkan Kovid-19 salgını halen küresel düzeyde etkisini sürdürmektedir. Kovid-19 salgınına ve alınan önlemlere bağlı olarak iktisadi faaliyet 2020 yılı ikinci çeyreğinde önemli ölçüde daraldıktan sonra üçüncü çeyrekte toparlanma eğilimine girmiştir. Bununla birlikte, uzun zamandır tecrübe edilmeyen yaygınlıktaki bir salgınla karşılaşılmasının ardından geçen sürede; milyonlarca insan sağlık problemi yaşamış, hayatını kaybetmiş, işsiz kalmış, sosyal ve ekonomik zorluklar daha da keskinleşmiştir. Salgının ortaya çıkmasıyla yaşanan sağlık krizini sınırlandırmak amacıyla kısıtlama tedbirleri alınmış, ekonomik aktivite ve ticaret hacmi tarihi düzeyde gerilemiş, buna paralel olarak işsizlik oranları artmıştır. Kısmi veya tam kapanma uygulamaları ve sosyal mesafe önlemleri özellikle hizmet sektörü üzerinde etkili olmuş, dünya genelinde imalat ve hizmet sektörlerinin büyüme oranları da söz konusu dönemde önemli ölçüde farklılaşmıştır. Hizmet sektörünün küresel anlamda önemli bir istihdam kaynağı olması işgücü piyasasındaki toparlanmanın da üretimdeki toparlanma eğiliminin gerisinde kalmasına neden olmuştur. Bu süreçte, salgının ekonomiler üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla dünya genelinde büyük çaplı genişletici para ve maliye politikaları devreye alınmıştır.

Kısıtlayıcı tedbirlerin hafifletilmesiyle 2020 yılında küresel ekonomi bir miktar toparlanma kaydetmişse de Kovid-19 varyantlarının ortaya çıkması ile yeniden gündeme gelen önlemlerin başta Avrupa ülkeleri olmak üzere birçok ülkede tekrar uygulamaya konulmasıyla, ekonomik aktivitedeki toparlanma ivme kaybetmiştir. Zorlu geçen 2020 yılının ardından, küresel ekonomi salgının en kötü evrelerinden çıkmaya

¹ Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Plan 20.05.2021 tarihli ve 7319 sayılı Kanunla 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda yapılan değişiklikle Orta Vadeli Program adı altında birleştirilmiştir.

başlamıştır. Salgın sonrası oluşan ekonomi ve sağlık krizine karşı dünya genelinde ortaya konulan hızlı politika tepkileri muhtemel daha kötü sonuçları önlemiştir. Nitekim, uluslararası kuruluşların güncel küresel büyüme tahminlerinde salgının ilk dönemlerine kıyasla daha iyimser bir tablo öngörülmektedir. Ancak, iktisadi görünüm bölgeler ve ülkeler arasında belirgin bir şekilde farklılaşmaktadır. Uzaktan çalışma, e-ticaret gibi yeni çalışma ve ticaret yöntemlerine hızla uyum sağlayan ve bu yöntemlerin kullanılmasına uygun bilgi ve iletişim teknoloji altyapısına sahip olan, ekonomik tedbirlerle hanehalkı ve iş alemini destekleyen, salgınla iyi mücadele edip aşıya yaygın erişimi sağlayabilen ülkeler bu süreçte daha güçlü bir ekonomik performans sergilemiştir.

Salgının ilk şokunun ardından, aşı çalışmalarında sağlanan ilerleme ve salgın yönetimine yönelik alınan acil tedbirler, küresel ekonominin 2021 yılında görece bir toparlanma eğilimine girmesinde belirleyici olmuştur. Yıl ortasından itibaren salgından en fazla etkilenen hizmetler sektörünün de güçlü toparlanmaya başladığı görülmektedir. 2020 yılında yüzde 3,2 oranında daralan küresel ekonominin, düşük bazın da etkisiyle 2021 yılında yüzde 6 oranıyla çok kuvvetli bir büyüme gerçekleştireceği ve pek çok ülkenin milli gelirinin 2021 yılında veya 2022 yılı ortalarında salgın öncesi seviyesine ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bununla birlikte, aşıya erişimin ve aşılama hızlarının ülkeler arasında farklılaşması, büyüme görünümündeki iyileşmenin farklı hızlarda gerçekleşmesine neden olurken, bu durum aynı zamanda virüsün varyantlarının yeni salgın dalgalarına yol açma riskini sürdürmektedir.

Gelişmiş ekonomilerin aşıya erken erişerek yaygın aşılama programları yürütmeleri, salgın desteklerini hızlı, sürekli ve kapsamlı olarak uygulamaları ve düşük bazın etkisiyle IMF tahminlerine göre 2021 yılında yüzde 5,6 oranında büyümeleri beklenmektedir.

2021 yılında yüzde 6,3 oranında büyümesi beklenen gelişmekte olan ekonomiler için ise görünümün daha dengesiz seyretmesi öngörülmektedir. Bu dönemde yükselen piyasa ekonomileri içinde Çin kaynaklı olarak Asya bölgesinin en güçlü performansı göstereceği, Afrika'nın ise en zayıf performansa sahip bölge olacağı tahmin edilmektedir. Bu ayrışmanın nedeninin ise salgınla mücadele kabiliyetlerinin yanı sıra ekonomik destek politikalarındaki farklılaşmalardan kaynaklanacağı değerlendirilmektedir.

Tablo 1: Küresel Ekonomik Görünüm (Yüzde Değişme)

	2019	2020	2021T	2022T
Küresel Hasıla	2,8	-3,2	6,0	4,9
Gelişmiş Ekonomiler	1,6	-4,6	5,6	4,4
ABD	2,2	-3,5	7,0	4,9
Avro Bölgesi	1,3	-6,5	4,6	4,3
Almanya	0,6	-4,8	3,6	4,1
Diğer Gelişmiş Ekonomiler	1,9	-2,0	4,9	3,6
Yükselen ve Gelişmekte Olan Ekonomiler	3,7	-2,1	6,3	5,2
Yükselen ve Gelişmekte Olan Asya	5,4	-0,9	7,5	6,4
Çin	6,0	2,3	8,1	5,7
Yükselen ve Gelişmekte Olan Avrupa	2,5	-2,0	4,9	3,6
Orta Doğu ve Orta Asya	1,4	-2,6	4,0	3,7
Sahra-altı Afrika	3,2	-1,8	3,4	4,1
Dünya Ticaret Hacmi (Mal ve Hizmetler)	0,9	-8,3	9,7	7,0
Gelişmiş Ekonomiler	1,4	-9,2	8,9	7,1
Yükselen ve Gelişmekte Olan Ekonomiler	-0,2	-6,7	11,1	6,9
Emtia Fiyatları (ABD Doları)				
Petrol	-10,2	-32,7	56,6	-2,6
Yakıt Dışı (Dünya Emtia İthalat Ağırlıklarına Göre Ortalama)	0,8	6,7	26,5	-0,8
Tüketici Fiyatları				
Gelişmiş Ekonomiler	1,4	0,7	2,4	2,1
Gelişmekte Olan Piyasalar ve Gelişmekte Olan Ekonomiler	5,1	5,1	5,4	4,7

Kaynak: IMF Küresel Ekonomik Görünüm (Temmuz 2021), T: Tahmin